

Почитувани,

Ви благодариме на одвоеното време и доставените коментари за документот “Национални придонеси кон климатските промени”. Вашите сугестии беа детално разгледани и земени предвид при финализирање на документот.

Во однос на некои од коментарите, би сакале да дадеме дополнителни појаснувања:

- Анализите се направени до 2030 година, која е годината за која најголем број земји ги изразуваат своите придонеси
- Анализите се засновани на постоечките стратешки и плански развојни документи и секторските политики, во консултација со клучните министерства/институции. Во дефинирање на претпоставките и оптимизациите учествуваа/беа консултирани експерти со долгододишно искуство во соодветните области.
- Моделот кој се користи во анализите - MARKAL врши оптимизација на севкупниот енергетски систем на анализираната држава или регион во текот на целиот анализиран период врз основа на минимални трошоци на целиот енергетски систем.

Сектор снабдување со енергија:

- Проектите за ХЕЦ “Бошков Мост” и ХЕЦ “Луково Поле” се од јавен интерес за Република Македонија и со нивната реализација ќе се обезбедат акумулации со свежа вода и долгорочно одржливо користење на водните ресурси за одржување на природните екосистеми, опстанок на дивниот свет, за наводнување, производство на чиста енергија, за рекреација, развој на екотуризмот, но и за научни и едукативни цели во Националниот Парк Маврово. Водните ресурси кои ќе се акумулираат во акумулациите Бошков Мост и Луково Поле, заедно со останатите водни тела во НП Маврово, посебно Мавровското Езеро и другите природни езера и вештачки акумулации во Македонија, долгорочно ќе се користат за имплементација на Акциониот План на РМ за ублажување на недостиг од квалитетна слатка вода и негативните влијанија од климатските промени врз природните екосистеми.

Согласно Законот за животна средина транспарентно се водени постапките за Оценка на влијание врз животна средина за изградба на ХЕЦ “Бошков Мост” во Националниот парк Маврово.

За таа цел се одржани три јавни расправи по Студијата за ЕИА од проектот за изградба на ХЕЦ “Бошков Мост”.

Јавните расправи беа одржани на 12.09.2011 год. во општина Маврово и Ристовци, на 13.09.2011 год. во општина Дебар и на 14.09.2011 год. во селото Дебарца на Собранието на Град Скопје во Скопје и записниците се јавно достапни.

Во август 2013 година експертски тим ангажиран од инвеститорот АД ЕЛЕМ го заврши едногодишниот мониторинг на биодиверзитетот на локацијата за оформување акумулација и изградба на ХЕЦ “Бошков Мост”

МЖСПП има издадено Согласност за одобрување на проектот за изградба на ХЕЦ “Бошков Мост” (бр.11-6660/3 од 9.10.2012)

Во 2015 година од страна на ЕЛЕМ е побарано, а одобрено е од МЖСПП продолжување на решението за Студијата за ЕИА за ХЕЦ “Бошков Мост” за уште 2 години.

Во септември 2014 година АД ЕЛЕМ поднесе до Управата за животна средина при МЖСПП писмо со намера за реализирање на проектот за изградба на ХЕЦ “Луково Поле” во НП Маврово.

Управата за животна средина при МЖСПП во ноември 2014 година донесе Решение за утврдување на потребата од оценка на влијанието врз животната средина од проектот за изградба на ХЕЦ “Луково Поле”

Во моментот се уште не е доставена Студијата за ЕИА за Луково поле до МЖСПП.

- Во поглед на ветерните електрани 300 MW е оптимистично сценарио од аспект на капацитетот на ЕЕС и од аспект на ветерниот капацитетот во Македонија.
- Капацитетот на соларните електрани во коментарите изгледа предимензиониран. Сегашниот инсталиран капацитет на соларни електрани во Република Македонија, споредено со инсталираноста на САД (според релевантни показатели како што се БДП, потрошувачка на енергија и др.), е околу 30% повисока. Не е реално да се очекува дека до 2035 година било САД било ние ќе ја зголемиме инсталираната моќност за повеќе од 100 пати. Затоа немаме ниту технички ниту материјални капацитети. Исто така, согласно бројот на домаќинства и други параметри дадени подолу, во моделот е ставен поголем капацитет од оној кој го предлагате:

Ако на сите кровови во просек се инсталира 1.88m^2 и ако во просек има 500,000 домаќинства пресметките го покажуваат следното:

- Број на домаќинства 500,000
- Просечно инсталирани 1.88m^2
- Вкупно инсталирана површина $1.88 \times 500,000 = 940,000$
- Искористеност 450kWh/m^2
- Вкупно корисна енергија $940,000 \times 450 = 0.42\text{ TWh}$ што е поголемо од самите потреби кои ги предложувате (0.09 TWh).

Дури и со 200000 домаќинства во пресметките се добива 0.17 TWh што е поголемо од потребите што ги имате предложено.

Пресметките во MARKAL моделот се дека 0.24 TWh од потребите за топла вода ќе бидат покриени со сончеви колектори, што е повеќе од потребите што се наведени во коментарите (0.09 TWh).

- Централите на природен гас се нужност за поголемо искористување на обновливите извори на енергија поради балансирање на системот и се опција за идни ревизии во зависност од тоа како ќе се решава снабдувањето со гас.
- Изградба на нови централи на јаглен се предвидуваа главно во референтното сценарио (без мерки за ублажување), согласно светски искуства Согласно законските прописи, изградбите на новите инсталации подлежат на процес на добивање на интергирани еколошки дозволи, кои мора да базираат на примена на најдобри достапни технологии. Согласно, и сите стратегии кај

централите на јаглен се предвидуваат и инвестиции за спроведување на највисоките норми во исполнување на еколошките стандарди

Сектор транспорт:

- Во однос на искористеноста на железницата и другите технологии во транспортот главен податок кој недостасува е вкупниот број на патнички километри за да може да биде релевантно изразувањето во %
- Кај обнова на возниот парк, електричните возила се земени предвид и тоа 10-15% PHEV и 5% ELE. Во моделот има и камиони на CNG и HEV, земени се во предвид пешачењето и возењето велосипед, и од сето тоа е направена оптимизација.
- Обнова на возниот парк на автобусите е внесена во референтното сценарио затоа што голем дел од автобусите веќе се обновени.
- Во моделот транспортниот сообраќај е земен предвид. Предвидено е modal switch од камиони на железнички во мерките поголема искористеност на железница и железница кон Бугарија.

Сектор згради:

- Потрошувачката за ладење не е дадена издвоено. Инаку потрошувачката за ладење сигурно ќе се зголемува како што се зголемува и стандардот. Подобрената изолација на зградите сигурно ќе ја намалува потрошувачката за ладење, но растот на животниот стандард ќе има поизразено влијание.

ГЕНЕРАЛНИ КОМЕНТАРИ

Би сакале да напоменеме дека овој документ е прв чекор од процесот на определување на националните придонеси кон климатските промени, и истиот може да биде ревидиран во случај да се променат претпоставките врз основа на кои е заснован, и тоа, во врска со идниот глобален договор и соодветните одлуки на Конференцијата на страните, снабдувањето со гас и други гео-политички случувања, како и временската рамка за влез на Република Македонија во ЕУ.